

הגברת בטיחות הפעלתם של אופניים עם מנוע עזר וקורקינט ממונע

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, לאמץ את התוכנית הלאומית, המפורטת להלן, להגברת בטיחות הפעלתם של אופניים עם מנוע עזר וקורקינט ממונע (להלן: "כלים חשמליים") מתוך דאגה לשלוםם ובטיחותם של הרוכבים ומשתמשי הדרך, וליישם ללא דיחוי:

א. כשירות הרוכב

(1) להטיל על הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (להלן - הרלב"ד) בשיתוף משרד החינוך ואגף הרישוי במשרד התחבורה והבטיחות בדרכים (להלן - המשרד), לקבוע תכנים מקצועיים להכשרה לרכיבה על כלים חשמליים של מי שאיננו מחזיק או החזיק ברישיון נהיגה או שלא עמד במבחן עיוני לקראת קבלת רישיון כאמור, באמצעות קורס ייעודי בסיסי בנושא חוקי התנועה אשר נדרשת הקפדה עליהם ברכיבה (ובכלל זה הכרת הדרך, תמרורים, והתנהגות זהירה) וכן לפעול להכשרת המורים אשר יופקדו על הוראת קורס זה. הקורס יתבצע במסגרות ארגונית כלהלן:

- לעניין תלמידי בתי הספר התיכוניים - באמצעות לימודי החינוך התעבורתי המתקיימים בכיתה י', בשלב הראשוני שלו;

- מי שאינו תלמיד בבתי הספר התיכוניים, או שאיננו לומד בהם לימודי חינוך תעבורתי - במסגרת שתקבע הרלב"ד.

(2) רשות הרישוי במשרד תנפיק אישור כשירות לרוכב, למי שעמד בהצלחה במבחן ייעודי שייקבע על ידה לנושא כלים חשמליים בסיומו של הקורס האמור.

(3) להטיל על משרד התחבורה בתיאום עם משטרת ישראל להקים ממשק מקוון בין רשות הרישוי לבין המשטרה, אשר באמצעותו יוכל שוטר בזמן אמת לדעת האם לרוכב ניתן אישור כשירות או שעבר מבחן עיוני לקראת קבלת רישיון נהיגה. ממשק זה ימנע זיופים של אישורי כשירות וכן את הצורך להתמודד עם מצב בו הרוכב אינו נושא אישור כאמור.

ב. הגברת האכיפה והענישה

להטיל על משרד התחבורה לפעול בהתאם לסעיפים קטנים 1-5) כדלהלן:

- (1) לקדם את פרסום הצעת החוק הממשלתית לתיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 124), התשע"ט – 2018, והנחתה על סדר יומה של ועדת הכלכלה של הכנסת, בדבר חיוב רוכבים על אופניים חשמליים שהם בגירים, בחבישת קסדה בדרך עירונית.
- (2) לקדם, בשיתוף משרדי בטחון הפנים והמשפטים, תיקון לפקודת התעבורה אשר ייקבע כי גיל הזכאות המזערי לקבלת רישיון נהיגה, יידחה בשנה לעומת הגיל הקבוע בדין לאותו סוג רישיון נהיגה, או לעומת גיל אותו רוכב לפי המאוחזר מביניהם, למי שהורשע בעבירה של רכיבה על כלים חשמליים שאינם עומדים בתנאים שתקבע רשות הרישוי בתיאום עם משרדי הממשלה האמורים, כגון הפרת גיל הרוכב ומהירות הכלי.
- במסגרת זו, יישום תיקון זה בכל הנוגע למוטל על משטרת ישראל, יותנה בהקצאת המשאבים התוספתיים הנדרשים.
- (3) לקדם בשיתוף משרד המשפטים, תיקון לתקנות התעבורה שיקבע איסורים החל מיום 1.1.2019 על רכיבה למי שאיננו בעל רישיון נהיגה ושלא עמד במבחן עיוני לצורך קבלת רישיון נהיגה או שלא ניתן לו אישור כשירות לפי סעיף א' להחלטה זו, וכן על רכיבה בשיכרות, רכיבה ללא אפוד זוהר בזמן תאורה ("זמן תאורה" - כהגדרתו בתקנות התעבורה), וכן איסור לרוכב או למשווק של כלים חשמליים לבצע בהם שינוי מבנה או שינוי בתנאי מהותי בטיחותי שתקבע רשות הרישוי, וכמו כן תיקון לתוספת לצו התעבורה (עבירות קנס), התשס"ב-2002 לקביעת קנסות על העבירות האמורות בסעיף זה.
- בכל הנוגע לקידום קביעת איסורים על שינוי מבנה הכלים, יישומם הלכה למעשה בכל הנוגע למוטל על משטרת ישראל, יותנה בהקצאת המשאבים התוספתיים הנדרשים, וכן בקיומה של אינדיקציה ברורה וחד משמעית ברמה הראייתית לביצוע שינוי מבנה בכלים אלו – שתאפשר ביצוע אכיפה בנושא.
- (4) לקדם בשיתוף משרד המשפטים, תיקון לתקנות התעבורה כדלהלן, שיכנס לתוקפו ללא דיחוי:
 - העלאת דרגת הקנס בגין רכיבה על אופניים חשמליים או קורקינט ממונע ללא קסדה מ-250 ש"ח ל-1,000 ש"ח (ובאופן דומה להעלות את גובה הקנס ביחס לאופנוע).
 - לקבוע כי תקנה 132 המחילה חובות להתקנת פנסים ומחזירי אור

באופניים תחול בהתאמות הנדרשות אף ביחס לקורקינט ממונע.

5) לקדם תיקוני חקיקה, ולפיהם פקחים לפי חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016 יוסמכו לפקח על העוסקים במכירת כלים חשמליים, כשמוכר כלי שאינו עומד בתקן שנקבע לגביו, או מבצע בו טרם מכירתו שינוי מבנה בכלי, ייקנס בקנס של 10,000 ₪ לכל כלי כאמור, וניתן יהיה להתלות את רישיונו לפי חוק זה, ככל שאכן יש בידיו רישיון כאמור.

ג. הקמת צוותים:

להטיל על משרד התחבורה להקים צוותים כדלהלן:

- צוות בהשתתפות נציגי משרד המשפטים משרד הפנים ונציג שלטון מקומי שימנה שר הפנים, אשר יבחן את האפשרויות לביצוע רישום וסימון של הכלים החשמליים וניהול המידע בעניינם, בין היתר, באמצעות הרשויות המקומיות.
- צוות בהשתתפות נציגי המשרד לביטחון הפנים, משרד המשפטים, משרד הפנים ומשרד האוצר, לבחון אפשרות יישום וקידום תשתית משפטית להקצאת נתיבי או שבילי אופניים ייחודיים לאופניים חשמליים או לקורקינט ממונע אל מול נתיבים או שבילי אופניים המיועדים לאופניים שאינם חשמליים – וסימוןם בסימון ייחודי נפרד כמיועדים לכלים החשמליים בלבד.
- צוות בהשתתפות המשרד לביטחון הפנים, הפנים והכלכלה והתעשייה, לבחינת האפשרות ליישום וכפועל יוצא מכך לאפשרות קידום תשתית משפטית - להחרמת כלי חשמלי אשר איננו תיקני מאת הרוכב עליו או המשווקו, וגריטתו, כולו או חלקו, או שהרוכב עליו נתפס בהפרת חובת הגיל המזערי לרכיבה, הפרת הדין לעניין הרכבה, ברכיבה כשהוא שיכור, באי ציות לרמזור אדום; וכן לבחון אפשרות לקידום הרחבת סמכויות לפקחים הפועלים מכח חוק ליעול האכיפה ברשויות המקומיות (תעבורה), התשע"ו-2016 כך שיוכלו גם הם להחרים ולגרוט כלים כאמור מאת הרוכב עליהם או משווקם, לפי העניין, וכן שביצעו עבירות מבין המפורטות לעיל, הן על המדרכה והן על שבילי האופניים, הנתונות לסמכותם. ככל שיוחלט לקדם את התשתית המשפטית האמורה, יישומה הלכה למעשה בכל הנוגע למוטל על משטרת ישראל, יותנה בהקצאת המשאבים התוספתיים הנדרשים.

דברי הסבר

רקע כללי

בשנים האחרונות, אנו עדים להגברת השימוש בכלי רכב חשמליים בעיקר ברחבי הערים הגדולות. השימוש באופניים חשמליים ו/או קורקינט ממונע חשמלי (להלן – "כלים חשמליים" או "כלים"), נמצא בין הפתרונות בסביבה לגודש בדרכים, עם יתרונות נוספים של מניעת זיהום אויר ומזעור פגיעה ברמת הרעש.

באמצעות כלים אלה מתבצעות בישראל נסיעות יוממות רבות, בדומה למדיניות המקודמת בנושא זה במדינות המתקדמות בעולם. יתרונות השימוש בכלים אלה עולה משמעותי על השימוש בכלי רכב, ומשכך יש להימנע מלקבוע תמריצים שליליים אשר יפגעו בשימוש ובתרומתם התחבורתית.

כאמור, בשנים האחרונות עלה השימוש בכלים חשמליים וכיום מדובר על היקף של מעל ל- 250 אלף זוגות אופניים חשמליים, כשעם הגברת השימוש בכלי רכב מסוג זה, עולה מספר הנפגעים המשתמשים בכלים אלו וכן נפגעים משתמשי דרך נוספים. על פי נתוני המשטרה ומכון גרטנר, נכון לשנת 2015 היו כ 1,500 נפגעים, בשנת 2016 כ- 2,000 נפגעים ובשנת 2017 כ- 2,200 נפגעים ביניהם רוכבי הכלי והולכי רגל.

לפי פקודת התעבורה, כלים חשמליים הינם פטורים מרישום ורישוי עפ"י דיני התעבורה בכוונת מכוון, וזאת, בין היתר, בכדי לאפשר שימוש קל ויעיל בהם, יחד עם זאת קיימות מגבלות וביניהן: עמידתם בתקן, גיל הרוכבים, חובת השימוש בקסדה, ציות לחוקי הדרך ועוד.

למרבה הצער, השימוש בכלים אלו נתפס בציבור כפטור מציות לחוקים המקובלים על כלל כלי הרכב ובעקבות זאת התפתחה תרבות נהיגה המאופיינת בזילות וזלזול של משתמשי הכלים גם להגבלות ולתקנות הקבועות בשימוש בכלים אלו בפרט.

היות ועל כלים אלו לא מותקנים אמצעי בטיחות ואין את הגנת הרכב עצמו, המשתמשים בהם פגיעים יותר במקרה של מעורבות בתאונה. על כן, התוצאה של אי הציות לחוקי התנועה המקובלים כגון, ציות לתמרורים ולכיוון התנועה, חובת הרכיבה בשבילי אופניים או באופן זהיר בכבישים, מגבלת גיל הרכיבה, הקפדה על עמידה בתקנים הקבועים עבור הכלים וכן חובת חבישת קסדה מגדיל את הסיכון של משתמשי הכלים ויכול להביא לתוצאה קטלנית גם ברמת חיכוך נמוכה עם משתמשי דרך נוספים.

על כן, בהצעת החלטה זו מוצעים מספר צעדים במטרה להסדיר את הנסיעה בכלים אלו ולאפשר אכיפה יעילה כנגד הרוכבים בהם בניגוד לחוק:

- בתחום כשירות הרכב - חובת כשירות לרוכבים אשר תכלול מחזיקי רישיון נהיגה בהווה ובעבר, ו/או רוכבים שעברו בחינת תיאוריה ו/או רוכבים שיעברו מבחן ייעודי של רשות הרישוי הנוגע לכלים חשמליים.
- הגברת הענישה – קביעה לראשונה של קנסות על עבירות תמורות המפורטות בהחלטה והגדלת הקנס על האיסורים הקיימים. כמו כן, קביעת קנס בגבוה של

10,000 ₪ למבצעי שינוי מבנה בכלי ושיווק.

- בחינת אפשרות תגבור יכולת והיקף האכיפה במתן סמכויות החרמה הכלים וגריטתם לעובדי עבירות חמורות כגון נהיגה בשכרות, אי ציות לרמזור אדום, הפרת חובת הגיל המזערי לרכיבה והרכבה שלא כדין, וזאת לרבות באמצעות פקחי הרשויות המקומיות.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

יבחן לאחר התחלת יישום.

תקציב

כמפורט בהצעה להחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

כמפורט בהצעה להחלטה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

השר לביטחון הפנים – ניתנה הסכמתו
שר הפנים – ניתנה הסכמתו
שרת המשפטים – ניתנה הסכמתה

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

בתחום הייעודי של כלים חשמליים – אין החלטה קודמת

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת בזאת חוות דעת משפטית של היועצת המשפטית של משרד התחבורה והבטיחות בדרכים.

סיווגים

סיווג ראשי: 03תהליך

תחום פעולה עיקרי: 07אכיפת החוק

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר התחבורה והבטיחות בדרכים

ב' בחשון התשע"ט
11 באוקטובר 2018

משרד התחבורה
והבטיחות בדרכים

לשכת היועצת המשפטית

הגברת בטיחות הפעלתם של כלים חשמליים

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה

אימוץ עיקרי תוכנית לאומית להגברת בטיחות הפעלתם של כלים חשמליים (אופניים עם מנוע עזר וקורקינט ממונע) מתוך דאגה לשלומם ובטיחותם של הרוכבים ומשתמשי הדרך.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים

הנתונים הקיימים מלמדים על סיכון רב מהרכיבה על הכלים החשמליים עקב אי ציות לדיון, ונדרשת החמרת הענישה וכלי אכיפה אפקטיביים נוספים. כלים רבים מאוד אינם תקינים, ישנה תופעה משמעותית של רכיבה מתחת לגיל המזערי (16) ושל אי חבישת קסדה על ידי המחויבים בכך, רכיבה תוך כדי שימוש בטלפון נייד ועוד. כמו כן, לעת הזו לא קיימת חקיקה המחייבת בגירים לחבוש קסדה בעת רכיבה על אופניים חשמליים בדרך עירונית, ללבוש אפוד זוהר בשעות החשיכה ובראות לקויה, וכן אין חובה לרכוש ידע בסיסי בדיני התעבורה ובהתנהגות בדרך כתנאי לרכיבה.

כיום אין רישום של הבעלות בכלים האמורים, ומוצע לבחון את האפשרות לנהל מערך רישומי יעיל ונוח ככל הניתן, ברשויות המקומיות.

מוצע לבצע מספר תיקוני חקיקה ותיקונים מנהליים, שיגבירו את הבטיחות של הרוכבים ושל משתמשי הדרך, ויאפשרו פיקוח ואכיפה אפקטיביים יותר על התנהגות הרוכבים בדרך ועל השיווק והשימוש בכלים תקינים בלבד.

במסגרת זו מוצע כי המשרד יפעל לתקן את פקודת התעבורה, את תקנות התעבורה, התשכ"א-1961, את צו התעבורה (עבירות קנס), התשס"ב-2002, ואת חוק רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב, התשע"ו-2016 על מנת לעגן את האמור, להחמיר את הענישה על הפרות חוק ברכיבה על כלים חשמליים ובשיווקם.

כן מוצע כי משרדים נוספים, בהם המשרד לביטחון הפנים ומשרד הפנים, יקדמו תיקוני חקיקה בתחומי סמכויותיהם להשגת מטרות אלה באמצעות החרמה וגריטה של הכלים, שלילת רישיונות עסק והטלת קנסות.

מוצע להקים צוות שיבחן את האפשרות לקבוע חובה לקיים רישום של הכלים החשמליים ברשויות המקומיות.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם

אין קושי משפטי

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם

משרד ראש הממשלה – ההצעה מתואמת ומקובלת
המשרד לביטחון הפנים – ההצעה מתואמת ומקובלת
משרד הפנים – ההצעה מתואמת עימו ועל דעתו
משרד המשפטים – טרם התקבלה התיחסותה

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה

אין מניעה משפטית לקבל את ההחלטה המוצעת.

מלי סיטון, עו"ד
היועצת המשפטית
משרד התחבורה והבטיחות בדרכים